

Utvärderingsrapport Specialistsjuksköterskeexamen Vård av äldre

Utbildnings- och forskningsnämnden (UFN) har utvärderat *Specialistsjuksköterskeexamen Vård av äldre*. Utvärderingen har genomförts av UFN:s utskott för utvärdering av utbildning (UUU) vid institutionen för hälsa och välfärd (IHOV).

Rapporten är en sammanställning av sakkunnigyttranden som baseras på skriftliga underlag (självvärderingar inklusive bilagor, matris över kurser/examensmål samt kurs- och utbildningsplaner). De skriftliga underlagen har granskats av externa sakkunniga professor Karin Zingmark, Luleå tekniska universitet, och docent Christel Borg, Blekinge tekniska högskola, som lämnat yttranden. Inga intervjuer med studenter har genomförts vilket har godkänts av Studentkåren.

Dialog med representanter för utbildningen om utkast till utvärderingsrapport har genomförts 2026-03-17.

Bedömningsområde 1: Generell beskrivning

Bedömningsgrund 1.4

En beskrivning av utbildningsprogrammets innehåll visar att innehållet har en rimlig omfattning och djup samt är väl avgränsat.

Anvisningar för självvärderingen

- *Beskriv utbildningsprogrammets innehåll på ett översiktligt sätt och ange hur det avgränsas mot eventuella närliggande program.*

Utlåtande, sakkunnig 1

Utbildningsprogrammet består av sju kurser, samtliga med en inriktning mot vård av äldre. Kurserna har ett starkt fokus mot specialistsjuksköterskans omvårdnadsansvar och mot specialistsjuksköterskans kärnkompetenser. Första kursen fokuserar mot den äldre personens levnadsvillkor, med fokus mot såväl gerontologiska begrepp, etiska dilemman och professionellt bemötande av äldre personer och deras anhöriga. Kursen bedöms högst relevant för programmet. Det är dock oklart på vilket sätt studenterna når lärandemålen. Kurs två, multisjuklighet, diagnostik, behandling för äldre ur ett omvårdnadsperspektiv känns också betydelsefull för en specialistsjuksköterska inom vård av äldre. Det är dock svårt att se att lärandemålen fokuserar mot kursens titel. Multisjuklighet är vanligt hos äldre och kräver specifika kunskaper för att förstå den problematik som råder kring den äldre personens behov. Den äldre personens fysiologi skiljer sig från den yngre, men det framgår inte tydligt var i programmet som studenter förväntas nå målet att erhålla fördjupade kunskaper inom fysiologi och sjukdomslära för att kunna göra adekvata bedömningar vid olika sjukdomstillstånd. De specifika målen för specialistsjuksköterskan inriktning mot vård av äldre handlar om *visa förmåga att självständigt bedöma, planera, genomföra och utvärdera de åtgärder som behövs för att främja den fysiska, psykiska och sociala hälsan och förebygga uppkomsten av sjukdom och*

sjukdomskomplikationer, och visa förmåga att hos äldre patienter observera och bedöma komplexa behov av vård och rehabilitering. De målen har jag svårt att se uppnås i kursplanerna. Målet fokuserar på omvårdnadsprocessen och det begreppet nämns inte i någon kursplan. I kurs tre finns en tendens till att närma sig planering vid ohälsotillstånd, men en tolkning skulle kunna vara att det handlar om att leda och fördela omvårdnadsarbetet snarare än att planera för den enskilda personen. Vad innebär komplexa ohälsotillstånd? Kursplanerna skulle kunna bli lite tydligare för att skapa en bild av vad som faktiskt ingår i kursen och programmet. Kursen nutrition och ätande känns också oerhört relevant för specialistsjuksköterskan inom vård av äldre, men varför får nutrition ett så stort utrymme i jämförelse med till exempel hela sjukdomspanoramat för äldre? Den femte kursen är en VFU-kurs omfattande 7,5 hp, men enbart 4 hp dvs 2,5 vecka är avsatt till VFU. I kursen ingår även två examinationer i form av seminarium och skriftlig examinationsuppgift. Kliniska färdigheter är svårt att examinera med teoretiskt tillvägagångssätt. Här hade det varit bättre att erbjuda studenterna 5 veckors VFU och examinerat med en klinisk examination istället. I denna kurs borde de specifika målen för specialistsjuksköterska inom vård av äldre varit framträdande. Studenterna förväntas i och för sig att identifiera och värdera omvårdnadsbehov, men kanske ska de även genomföra och utvärdera sina omvårdnadsåtgärder. Förutom att identifiera vårdbehov ska en specialistsjuksköterska även arbeta med att upprätta omvårdnadsplan tillsammans med patient och närstående. Det är ett moment som saknas i kursplanerna. I den sjätte kursen behandlas evidensbaserad vård och ledarskap. Kursen förväntas även innehålla vetenskaplig metodik på avancerad nivå. Fyra av målen i kursen handlar om utformning av projektplan, vilket kan tolkas att fokus ligger just på författandet av projektplan inför examensarbete, vilket ger titeln på kursen ett något missvisande riktning. Varken evidensbaserad vård eller ledarskap skrivs fram på ett tydligt sätt. Examinationerna i kursen är sedan skriftlig inlämningsuppgift och seminarium, men hur examineras de fyra målen som handlar om projektplanen? Mål och innehåll i kursen är således inte helt överensstämmande. Fundera på om det behövs en kurs i vetenskaplig metodik omfattande 7,5 hp på avancerad nivå med tanke på att programmet leder fram till både en yrkes- och akademisk examen. Sista kursen avser examensarbetet och är obligatorisk i ett program, men är målet med examensarbetet verkligen att gå vidare till en forskarutbildning. Det är självklart att det ger behörighet till studier på forskarnivå, men är det verkligen syftet med kursen? Det är positivt att bedömningen sker genom att intervju handledare och studenter var för sig.

Programmet har två liknande specialistprogram vid sin sida, inriktning mot distriktssköterska och inriktning mot demensvård.

Programmet har ett starkt fokus på kärnkompetenserna, vilket gör att vissa delar som kan kännas högst relevant för en specialistsjuksköterska kommer lite i skymundan. Det som främst saknas är kopplingen till de specifika målen i högskoleförordningen. Högskoleförordningens mål kan emellertid behöva uppdateras för att få en tydligare koppling till just kärnkompetenserna, men det innebär inte att specialistsjuksköterskan huvudsakligen fokus mot att genomföra god omvårdnad till den äldre personen behöver suddas ut. I självvärderingen görs en jämförelse med de två andra specialistprogrammen, inriktning mot distriktssköterska och demensvård och där det framgår att inriktningen mot vård av äldre ska vara mer specifik mot äldre och att inriktningen mot distriktssköterska saknar en fördjupning mot äldre. Demensinriktningen fokuserar på demenssjukdomar och inte äldre generellt. En av de vanligaste orsakerna till att äldre behöver vård- och omsorg är just demenssjukdomar så därför blir det svårt att förstå att en specialistsjuksköterska inom vård av äldre inte behöver fördjupade kunskaper om demenssjukdomar eller andra sjukdomstillstånd såsom hjärtsvikt, stroke, diabetes etc. Inriktningen mot distriktssköterska har ett brett perspektiv från det nyfödda barnet till vård i livets slut, men att den inriktningen skulle sakna en fördjupning mot äldre vid ert lärosäte känns lite oroande. Specialistsjuksköterskeprogrammet inriktning mot vård av äldre har en fördjupning mot sarkopeni, vilket är positivt men varför inte sprida fördjupningen av olika sjukdomstillstånd hos äldre mellan studenterna.

Utlåtande, sakkunnig 2

Den generella beskrivningen av utbildningsprogrammet visar att innehållet har en rimlig omfattning och djup samt är väl avgränsat. Programmet innehåller både teoretiska och verksamhetsförlagda kurser i avsikt att ge kunskaper och färdigheter i enlighet med kompetensbeskrivningen för specialistsjuksköterskor med inriktning mot vård av äldre. Valet att aktivt koppla lärandemålen till de sex kärnkompetenserna (Bil 1) för specialistsjuksköterskor, synliggör den fördjupade ämneskompetensen och tydliggör målet att studenterna efter avslutad utbildning ska kunna leda och utveckla vård/omvårdnad av äldre på avancerad nivå.

Kursen, som i självvärderingen benämns som Aktivitet och ätande (AVÅ28G) har både i utbildningsplanen och i bilaga 1. benämningen Nutrition och ätande. Jag förstår att dokumenten synkroniseras, men kan i nuläget inte veta vilket kursnamn som gäller. Kursinnehållet är relevant och expertkompetens inom området har kopplats till lärarstaben, vilket är en garant för en högkvalitativ utbildning, både för lärosätet och i ett nationellt perspektiv.

Avgränsning: Självvärderingen ger en tydlig beskrivning av programmets specifika fokus och dess fördjupning. Programmets närliggande program på avancerad nivå är Specialistsjuksköterska med inriktning demensvård och Distriktssjuksköterskeutbildningen. Att programmet är avgränsat från de två närliggande framgår både i självvärderingen och i de respektive kursplanerna. Avgränsningen (i självvärderingen benämnd som skillnaden) beskrivs på ett relevant sätt, men skulle vinna på att utvecklas lite till så att de reella avgränsningarna framträder ännu tydligare för den som inte är insatt i programmen.

Utskottets kommentarer

Utvärderingen avser Specialistsjuksköterskeexamen Vård av äldre. Utbildningsprogrammet leder även till Magisterexamen i omvårdnad, vilket dock berörs i mindre grad.

Utskottet instämmer i sakkunnigas bedömning att utbildningsprogrammets innehåll är relevant och har en rimlig omfattning. Dock ser utskottet behov av att tydliggöra kopplingen mellan kursinnehåll, lärandemål och examensmål, särskilt i relation till omvårdnadsprocessen och komplexa ohälsotillstånd hos äldre. Utskottet rekommenderar att kursplanerna ses över för att bättre spegla programmets mål och för att säkerställa att studenterna ges möjlighet att uppnå dessa.

Vetenskaplig metod och teori behandlas i kursen Evidensbaserad vård och ledarskap, 7,5 hp, där studenterna även skriver PM inför examensarbetet. Det behöver övervägas att byta kursens titel mot något som tydligare anger innehållet.

Bedömningsgrund 1.7

Utbildningsprogrammet har en relevant examen (kan innefatta både generell examen samt yrkesexamen) i relation till dess innehåll och kunskapsnivå.

Anvisningar för självvärderingen

- *Ange examen för programmet och varför den är relevant. För yrkesprogram kan både generell examen och yrkesexamen vara aktuellt.*

Utlåtande, sakkunnig 1

Programmet leder till både en yrkesexamen som specialistsjuksköterska inriktning mot vård av äldre och en magisterexamen i omvårdnad. Kurserna är samtliga på avancerad nivå, dock är flertalet lärandemål formulerade på en tämligen grundläggande nivå såsom att redogöra för, identifiera och att reflektera. Att reflektera utgår från ens egna tankar, handlingar och erfarenhet och det kan ibland vara svårt att bedöma studenternas fördjupning i relation till att enbart reflektera.

Programmet kan vinna på att visa på att studenterna når en högre nivå av fördjupning genom att utveckla nivån på lärandemålen. Programmet kan också vinna på att inkludera en egen kurs i vetenskaplig metodik på avancerad nivå för att tydliggöra examensmålen mot generell examen. Kurserna skulle generellt behöva ha en tydligare koppling mellan innehåll, lärandemål och examinationsformer. Det är svårt att bedöma i vilken mån studenterna når lärandemålen.

Utlåtande, sakkunnig 2

Examen som erhålls från Specialistsjuksköterska med inriktning Vård av äldre är både en yrkesexamen som specialistsjuksköterska och en magisterexamen i omvårdnad. Enligt min bedömning råder det ingen tvekan om att specialistsjuksköterskeprogrammet med inriktning mot Vård av äldre har en högst relevant examen. Den demografiska utmaningen med allt fler äldre, som ska vårdas av allt färre och till en lägre kostnad, ställer krav på den typ av skräddarsydd fördjupning som denna yrkesexamen möjliggör. Relevansen av att programmet ger en magisterexamen i omvårdnad är också väl beskriven i självvärderingen.

Utskottets kommentarer

Utskottet delar sakkunnigas uppfattning att examen är relevant i relation till programmets innehåll. Samtidigt ser utskottet behov av att höja nivån på lärandemålen för att tydligare spegla avancerad nivå.

Bedömningsområde 2: Behov

Bedömningsgrund 2.1

Det finns ett behov av att vid Högskolan Dalarna, relaterat till institutionens och lärosätets utbildningsutbud samt till högskolans strategi.

Anvisningar för självvärderingen

- *Beskriv hur utbildningsprogrammet passar in i institutionens och högskolans utbildningsutbud samt hur det relaterar till högskolans strategi. Ge även en samlad beskrivning, gärna schematisk, av institutionens utbildningar och hur de relaterar till varandra. I den schematiska beskrivningen ska det föreslagna utbildningsprogrammet ingå.*
- *Utbildningsprogrammets relation till eventuella program med liknande eller överlappande innehåll vid institutionen och övriga högskolan ska framgå av beskrivningen.*

Utlåtande, sakkunnig 1

Programmet har två närliggande specialistprogram som omnämns i självvärderingen. Två kurser samläses med inriktning mot demens, huruvida det förekommer ytterligare samläsning mellan inriktningar framgår inte, men med tanke på framskrivningen i självvärderingen att de skiljer sig åt, borde samläsningen vara minimal. Inriktningen mot vård av äldre är viktig i den åldrande befolkningen. Det framkom inte minst under pandemin, då det visade sig att kompetensbristen inom vård av äldre var stor. Inriktningen kan dock behöva spetsas till så att den blir en naturlig kompetenshöjning för de som ska arbeta med äldre personer. Risker finns annars att programmet får en stämpel som ett lätt sätt att ta sig vidare till forskarstudier, vilket också framgår att programmet leder till. Men det gör samtliga specialistprogram på avancerad nivå som leder till en generell examen. Om inriktningen ska få den efterfrågan som den förtjänar behövs en tydlighet kring vilken kunskap och kompetens programmet ger. Kärnkompetenserna är viktiga för utvecklingen av specialistsjuksköterskan, men de måste fyllas med innehåll, så det inte stanna vid bara en definition. Förhoppningsvis har ert program lyckats med det, men det är svårt att utläsa av självvärderingen och kursplanerna.

Utlåtande, sakkunnig 2

Bedömningen är att utbildningsprogrammet fyller ett behov vid Högskolan Dalarna och att det är tydligt relaterat till såväl högskolans strategi som institutionens utbildningsutbud. Det råder inte heller någon tvekan om programmets relevans i ett nationellt perspektiv då det med tydlig samhällsnytta möter den demografiska utmaningen, ett av välfärdens viktigaste områden. I självvärderingen saknas en beskrivning av hur utbildningsprogrammet relaterar till lärosätets hela utbildningsutbud. Utbildningsprogrammets relation till program med närliggande och delvis överlappande innehåll är beskrivet men skulle kunna utvecklas lite till för ökad tydlighet.

Utskottets kommentarer

Utskottet instämmer med sakkunniga i att utbildningen fyller ett viktigt behov vid Högskolan Dalarna, särskilt med tanke på den demografiska utvecklingen.

Bedömningsområde 3: Lärarkapacitet och lärarkompetens

Bedömningsgrund 3.1

Antalet lärare och deras sammantagna kompetens är adekvat och står i proportion till den utbildning som genomförs inom utbildningsprogrammet och den forskningsanknytning som erfordras.

Anvisningar för självvärderingen

- *Beskriv lärarnas vetenskapliga/konstnärliga, professionsrelaterade och pedagogiska kompetens (se separat personaltabell, tabell 1) och förklara varför den är tillräcklig och adekvat samt står i proportion till utbildningens undervisning, studentantal på respektive examensnivå, handledning, examination och examinerskompetens. Beskriv hur och i vilken omfattning lärarnas kompetens används i utbildningen och kommentera särskilt vilken lärarledd undervisningstid studenterna erbjuds. Beskriv också lärarkapaciteten och lärarkompetensen i relation till hur det ser ut nationellt inom området.*
- *De lärare som ingår i beskrivningen ska vara de som medverkar i programmet. Detta innefattar även undervisning som utförs av lärare från andra ämnen än det ämne som ansvarar för utbildningsprogrammet samt lärare vid andra institutioner eller andra lärosäten, med kompetens som är relevant för programmet.*
- *Beskriv hur arbetet sker långsiktigt för att säkerställa att det finns tillräckliga lärarresurser.*
- *Ange särskilt om nyrekrytering bedöms nödvändig, i nuläget eller inom nära framtid (1-3 års sikt). Gör också en bedömning av eventuella utmaningar med den nödvändiga rekryteringen.*
- *Bifoga publikationsförteckning för de lärare som deltar i undervisningen. Förteckningen ska endast redovisa publikationer med relevans för ämnet.*
- *Om utbildningsprogrammet är ett yrkesprogram som inkluderar verksamhetsförlagd utbildning (VFU) ska redogörelsen inkludera handledarkompetens inom VFU.*
- *Beskriv hur arbetet sker långsiktigt för att säkerställa att det finns tillräckliga lärarresurser.*
- *Ange person som är programansvarig lärare.*

Utlåtande, sakkunnig 1

Kompetensförsörjningen är problematiskt för alla lärosäten och av självvärderingen framgår att även Högskolan Dalarna har svårt att rekrytera rätt kompetens. Det är sårbart med ett 2-3 lärarresurser på programmet även om det rent praktiskt är möjligt att genomföra. Av självvärderingen framgår att flertalet medarbetare avslutat sin anställning under 2024 och att det i princip är två personer som tjänstgör inom programmet, varav den som har mest tjänstgöring har 44% i programmet. Den vetenskapliga kompetensen för den huvudansvariga tillika programansvariga läraren är högst relevant för programmets inriktning. Det är i princip bara en lärare till som tjänstgör i programmet omfattande 19% men för den läraren har inte vetenskapliga meriter redovisats, vilket kan bero på att kompetensen ligger utanför inriktningen mot vård av äldre. Sammantaget anser kompetensen för att bedriva

specialistsjuksköterskeprogrammet inriktning vård av äldre vara för låg för att bedriva programmet och rekrytering anses vara nödvändig om programmet ska finnas kvar i programutbudet.

Handledarkompetens inom VFU för vård av äldre är en utmaning om kravet är att handledaren ska vara utbildad specialistsjuksköterska inom vård av äldre. Dock finns flertalet närliggande inriktningar för specialistsjuksköterskor såsom distriktssköterskor och psykiatrisjuksköterskor. Det framgår inte av självvärderingen vad relevant specialistsjuksköterska anses vara, vilket får ses som en brist. Det är positivt att lärosätet regelbundet träffar en lektor vid 5 tillfällen i de fall handledaren saknar specialistsjuksköterskeexamen. Men eftersom tillgången på handledare med rätt inriktning borde vara tämligen stor kan belastningen på den lärare som tjänstgör i programmet bli alldeles för betungande, särskilt eftersom det i princip bara finns en lärare i programmet. Det är bra att det finns tillgång till handledarutbildning omfattande 7,5 hp, men det borde vara ett krav att handledare genomgått handledarutbildning för att handleda på avancerad nivå. För att säkerställa handledarkompetens så borde det vara ett krav i avtalet med aktuella VFU-platser.

Rekrytering av lärarresurser med relevant kompetens är en nödvändighet om programmet ska vara en fortsatt del av Högskolan Dalarnas utbildningsutbud. Fram till rätt kompetens finns i tillräcklig utsträckning kanske det borde övervägas att pausa programmet. Det är trots alltså att studenterna bör möta lärare med kompetens inom inriktningen för att få en tillräcklig bredd inom äldres behov.

Utlåtande, sakkunnig 2

Av självvärderingen framgår att de aktiva lärarna i programmet har sina kompetensområden inom området vård av äldre, genom forskning och klinisk erfarenhet, samt inom högre utbildning. Samtliga har gått pedagogiska utbildningar och har omfattande pedagogisk kompetens. Det framgår hur kompetensen används och bedömningen är att den är adekvat och står i proportion till den utbildning som genomförs inom utbildningsprogrammet. Varje lärares specialkunskaper har identifierats och används i utbildningen för att erbjuda en utbildning av god kvalitet. Lärarkompetensen bedöms vara adekvat om än inte tillräcklig i omfattning då både professorer och lektorer har avslutat anställning. Den nuvarande forskningskompetensen bedöms, utifrån publikationslista och angivna forskningssamarbeten, som erforderlig i väntan på ersättningsrekrytering. Vid institutionen pågår ett långsiktigt arbete för att säkra personalbehovet och en kompetensförsörjningsplan har utarbetats för rekrytering av professor samt lektorer. Vid tidpunkten för utvärderingen fanns 123 förstahandssökande studenter efter tre veckors antagningsperiod och nödvändigheten av säkerställande av resurser på kort sikt påtalas, liksom det faktum att disputerade lärare inom vård av äldre är relativt låg.

I slutet av dokumentet återfinns *Tabell A*, som beskriver verksamma lärare och fördelningen av deras arbetstid i den aktuella utbildningen under det senaste läsåret. Tabellen bör ses över. Av anvisningarna framgår till exempel att de lärare som ingår i beskrivningen ska vara de som medverkar i programmet, vilket även innefattar undervisning som utförs av lärare från andra ämnen, institutioner eller lärosäten. I detta program medverkar dietister vilket är beskrivet i texten, men inte i tabellen.

I självvärderingen finns en tydlig beskrivning av hur handledarkompetensen inom VFU säkras och programansvarig lärare har angetts.

Utskottets kommentarer

Utskottet delar sakkunnigas bedömning att lärarkapaciteten är otillräcklig. Utskottet ser positivt på att en kompetensförsörjningsplan finns, men programmet är sårbart med få aktiva lärare och begränsad vetenskaplig kompetens inom vård av äldre, och rekrytering av disputerade lärare med relevant kompetens bör prioriteras.

Bedömningsområde 4: Utbildningsmiljö, forskningsanknytning och kvalitetsarbete

Bedömningsgrund 4.1

Ämnet som ansvarar för utbildningsprogrammet säkerställer att det finns en sammanhållen vetenskaplig/konstnärlig och professionsinriktad utbildningsmiljö, med koppling till en eller flera levande forskningsmiljöer som är relevanta för utbildningsprogrammets profil. Det finns en tydlig beskrivning av hur forskningsanknytning av kurserna i utbildningsprogrammet sker.

Anvisningar för självvärderingen

- *Beskriv hur ämnet som ansvarar för utbildningsprogrammet säkerställer utbildningsprogrammets vetenskapliga/konstnärliga och, i förekommande fall, arbetslivsinriktade miljö, inklusive fysiska lokaler, kollegialt utbyte samt formella och informella arenor för utbyte.*
- *Beskriv på ett sammanfattande sätt de forskningsmiljöer och den forskningsverksamhet som relaterar till utbildningsprogrammet med särskilt fokus på programmets profil.*
- *Redogör för hur samtliga aspekter av forskningsanknytning som finns uppräknade under rubrikerna: Utbildningens vetenskapliga grund samt Studenternas vetenskapliga förhållningssätt och kritiska tänkande i Forskningsanknytning vid Högskolan Dalarna (C2024/1123) säkerställs i programmet.*
- *Beskriv hur kurserna i programmet täcker in de fyra fälten i figuren under rubriken: Forskningsanknytning baserad på undervisningsaktiviteter för utbildningsprogram eller motsvarande (i ovanstående dokument), samt på vilket sätt det sker en fördjupning och progression av forskningsanknytningen i programmet.*

Utlåtande, sakkunnig 1

Utbildningsmiljön utgörs huvudsakligen av nätbaserade studieaktiviteter, vilket möjliggör för flexibilitet för studenterna. Det framgår dock att studieaktiviteter är kopplade till studenternas ordinarie arbetsplatser, vilket kan utgöra ett problem eftersom troligtvis inte alla studenter arbetar inom ramen för vård av äldre. Det beror i och för sig var gränsen går för att arbeta inom äldreområdet eftersom äldre personen återfinns inom hela hälso- och sjukvården. Bedömningen är ändå att beskrivningen är alldeles för vag för att säkerställa att studenterna når de nationella målen, för det kan inte vara ett krav att studenterna vid antagning har en anställning inom rätt inriktning, även om det i flertalet fall är så.

Forskningsmiljö inom äldreområdet saknas och borde således utgöra ett hinder för att bedriva specialistsjuksköterskeprogrammet med inriktning mot vård av äldre. I självvärderingen framgår att studenterna kan vara en del av pågående forskningsprojekt, men hur är det möjligt om det inte finns någon forskningsverksamhet inom äldreområdet. För att förstå hur studenterna kan ingå i pågående projekt hade det varit tacknämligt om det visats på exempel inom vilka forskningsområden som studenterna deltar i.

I självvärderingen framgår att studenterna har en specifik kurs i vetenskaplig metodik specifikt anpassat till forskningsområdet. Det framgår dock inte av utbildningsplanen att det finns någon sådan kurs. Bedömningen blir istället att det saknas en självständig kurs omfattande vetenskaplig metodik på avancerad nivå.

Forskningsanknytningen i programmet bygger på olika studieaktiviteter, vilket är positivt. Det framgår tex att studenterna genomför litteraturöversikt gällande Sarkopeni, blir dock lite fundersam över varför ska samtliga studenterna fördjupar sig i Sarkopeni? Varför inte bredda programmet genom att studenterna fördjupar sig i olika problemområden inom äldreområdet?

Inkluderade kurser i programmet får anses som relevanta. Dock är kursplanerna svåra att tolka utifrån hur studenterna ska nå de nationella målen.

Kurs, Äldre personers livsvillkor är uppdelad på kunskapsformerna, vilket är positivt och kan ge en god vägledning för hur studenterna ska examineras. Dock framgår det inte vilka lärandemål som tillhör respektive examination och inte heller i vilken omfattning respektive examination utgör. Det kan utgöra ett hinder vid tillgödöraknanden och vid studieuppehåll. Kurs 2 Multisjuklighet ger en vag information kring vilka delar som ingår. Multisjuklighet är en sak, men vilka geriatrika sjukdomar är vanligt förekommande hos äldre. Programmet ska ge en fördjupning inom vård av äldre och då behöver studenterna inte bara en fördjupning i begreppen utan också i det som ligger till grund för att betraktas som multisjuk. Bedömningen är att här behöver inriktningen mot vård av äldre stärkas rent generellt för att öka attraktionskraften för programmet. Vad innebär fördjupning inom vård av äldre. I självvärderingen lyfts fram att programmet ska ge en fördjupning av äldre generellt till skillnad från inriktningen mot demens och inriktning mot distriktssköterska. För att öka kompetensen inom äldre behövs en integrering av geriatrik i programmet på ett tydligare sätt. Även kurs 3, personcentrerad vård vid multisjuklighet har en vag beskrivning kring vilka sjukdomar som avses. Kurs 4, nutrition och ätande känns högst relevant för inriktningen mot vård av äldre, men får kanske lite för stort fokus i relation till övriga omvårdnadsproblem som berör äldre, såsom smärtproblem, inkontinens, syn/hörsel, sömn, social isolering/ensamhet och kommunikation för att nämna några. I kurs 5 ingår VFU omfattande 4 hp, vilket kan anses som för lite för ett specialistprogram, vilket motsvarar ca 2,5 vecka. Det är svårt att erbjuda VFU-platser med hög kvalitet och med adekvat handledarkompetens, men det får inte vara avgörande för hur mycket VFU som ingår i programmet. De resterande examinationsmomenten seminarium 1,5 hp och skriftlig examinationsuppgift 2 hp utgörs av teoretiska moment i en VFU-kurs. Teoretisk examinationsmoment kan aldrig ersätta kliniska bedömningar. En rekommendation är därför att öka VFU:n till 7,5 hp och avsätta 0,5 hp till en klinisk examination där studenterna får visa på kliniska färdigheter i relation till examensmålen. Det som hade kunnat förtydliga lärandemålen i relation till nationella examensmålen hade varit en tydligare koppling till omvårdnadsprocessen. I 6:e kursen fokuseras på evidensbaserad vård och ledarskap. Titeln blir emellertid lite missvisande i relation till lärandemålen och det innehåll som beskrivs. Lärandemålen har ett starkt fokus på producerande av projektplan, men det framgår inte av innehållet i kursen eller det som sen ska examineras. Bedömningen är således att titel, lärandemål, innehåll och examinationsformer inte är överensstämmande. Innehållet mot ledarskap får en tämligen undanskymd roll och blir i lärandemålet ihopkopplat med hållbarhet vid systematiska förbättringsarbeten. Kursen känns spretig och är inte fokuserad mot vård av äldre. Sista kursen utgörs av examensarbetet som leder till en yrkesexamen som specialistsjuksköterska och en magisterexamen i omvårdnad. Hur säkerställer ni att kursen har en inriktning mot vård av äldre. Förutom titeln går det inte att utläsa att kursen har en inriktning mot vård av äldre. Är det möjligt att tillgödörakna sig ett tidigare examensarbete som faller utan för ramen för vård av äldre? När det gäller magisterexamen så är det fullt möjligt, men om kursen avser att ge en specialistsjuksköterskeexamen inom vård av äldre behöver innehållet också vara inriktad mot äldre och dennes omvårdnadsproblem.

Utlåtande, sakkunnig 2

Utifrån lärosätets regler för forskningsanknytning presenteras en tydlig och adekvat beskrivning av programmets forskningsanknytning. Forskningsanknytningen i respektive kurs beskrivs utförligt i text och dess fördjupning och progression sammanfattas i figur 3. Forskningsanknytningen förefaller genomtänkt och utvecklad. Enligt min bedömning visar självvärderingen att programmet mycket väl täcker in de fyra fälten under rubriken: Forskningsanknytning baserad på undervisningsaktiviteter för utbildningsprogram eller motsvarande. Det faktum att det i dagsläget inte finns någon forskningsmiljö som enbart riktar in sig mot äldreområdet påtalas är något som lärosätet delar med flera andra högskolor/universitet, framför allt bland dem som inte har medicinsk fakultet. Det finns dock mindre forskargrupper som rör sig inom äldreområdet och de aktiva forskarna inom programmet har sina egna externa forskningssamarbeten. Forskningsproduktionen bland de tre forskningsverksamma lärarna under de tre senaste åren är mycket omfattande. 28 publikationer, varav tre kapitel i läroböcker. Av

självvärderingen framgår att den interna forskningsmiljön används för att stärka studenternas kunskap och stimulera deras forskningsintresse.

Utskottets kommentarer

Utskottet instämmer med sakkunniga i att det dels saknas en tydlig forskningsmiljö inom området vård av äldre, vilket innebär risk för otillräcklig grund för forskningsanknytning. Utskottet rekommenderar att forskningsanknytningen stärks genom samarbete med andra lärosäten och utveckling av interna forskningsmiljöer.

Vid dialog meddelades att försök att utveckla samarbete med Högskolan i Gävle gjorts dock utan resultat. Med bakgrund mot det samarbetsavtal som nu tecknats rekommenderar nämnden att fortsätta arbeta för ett utökat samarbete med Gävle.

Bedömningsgrund 4.2

Inom utbildningsprogrammet sker samverkan med det omgivande samhället som bidrar till utbildningens kvalitet och till förberedelse för arbetslivet.

Anvisningar för självvärderingen

- *Redogör för akademiska samarbeten som berör utbildningsprogrammet, nationella och internationella.*

Utlåtande, sakkunnig 1

Akademiska samarbeten fanns under 2024, men eftersom flertalet medarbetare har avslutat sin anställning så borde det minskat under 2025. Akademiska samarbeten kan vara ett sätt att upprätthålla en god kompetens för utbildningen, men då behövs det struktureras på ett sådant sätt så att det säkerställer att det kommer studenterna tillgodo och kanske inte bara ett engångsnedslag i programmet. Självvärderingen redogör enbart för hur det såg ut 2024 och det är därför svårt att bedöma hur det ser ut på längre sikt.

Utlåtande, sakkunnig 2

I tabell 4. redovisas akademiska samarbeten för de lärare som medverkat i programmet under 2024. Där framgår såväl internationella som nationella samarbeten inom forskning och andra samarbetsytor: akademiskt ledarskap för kunskapsmiljö inom äldreområdet vid annat lärosäte, nationellt samarbete vid utveckling av läromedel och granskningsuppdrag vid utveckling av nationell kompetensbeskrivning, samt konsultuppdrag vid annat lärosäte. Bedömningen är således att det sker samverkan med det omgivande samhället som bidrar till utbildningens kvalitet och till förberedelse för arbetslivet.

Utskottets kommentarer

Utskottet instämmer med sakkunniga i att samverkan med det omgivande samhället är relevant och bidrar till utbildningens kvalitet. Dock bör samarbeten struktureras långsiktigt och utformas så att de kommer studenterna till godo.

Bedömningsgrund 4.3

Planering finns för studentinflytande, där programansvarig lärare, kursansvariga lärare och annan personal verkar för att studenterna tar aktiv del i arbetet med att utveckla kurserna inom utbildningsprogrammet.

Anvisningar för självvärderingen

- *Beskriv hur studenterna ges möjlighet till och uppmuntras att ta aktiv del i utvecklingen av utbildningsprogrammet.*

Utlåtande, sakkunnig 1

Det framgår att studenterna ges möjlighet till studentinflytande, men det framgår inte på vilket sätt och om det gör det. Studenter som studerar på distans kanske efterfrågar lägre grad av inflytande.

Utlåtande, sakkunnig 2

Planering bedöms finnas för studentinflytande. Beskrivningen omfattar etablerade högskole- och programrelaterade forum för studentinflytande. Utöver återkoppling på de skriftliga kursutvärderingarna ges studenterna möjlighet till muntlig utvärdering med lärarna då kontinuerlig kontakt mellan studenter och lärare erbjuds vid seminarier och föreläsningar samt via mejl och telefon. Det begränsade antalet studenter möjliggör för en mer personlig och individanpassad utbildningsmiljö då programansvariga och lärare lättare kan uppmärksamma enskilda studenters behov och framsteg.

Utskottets kommentarer

Utskottet ser positivt på att studentinflytande möjliggörs, men rekommenderar att formerna för detta tydliggörs ytterligare, särskilt med hänsyn till distansstudiernas karaktär. T ex genom att hitta sätt att dokumentera informella kontakter och återkoppling från studenterna – så att den kommer till systematisk användning i kursanalyser och kursutveckling.

Bedömningsgrund 4.4

I ämnet som ansvarar för programmet bedrivs ett genomtänkt arbete för att vidmakthålla och utveckla kvaliteten i kurserna i utbildningsprogrammet samt säkring av examensmålen.

Anvisningar för självvärderingen

- *Ange vilket ämne som ansvarar för att samordna kvalitetsarbete och utveckling av programmet.*
- *Beskriv hur kvalitetsarbetet uppmuntrar till delaktighet, engagemang och ansvar hos medarbetare och studenter.*
- *Beskriv det konkreta arbetet för att vidmakthålla och utveckla kvaliteten i utbildningsprogrammet (t.ex. arbete med programanalyser, gemensamt arbete med utbildningsplanering och progression, forskningens koppling till utbildningen, akademiska arrangemang utanför utbildningsprogrammet, samråd med externa parter).*
- *Beskriv den kompetensutveckling för personalen, inklusive pedagogisk utveckling, som långsiktigt planeras och bedöms vara möjlig att genomföra.*

Utlåtande, sakkunnig 1

Kvalitetsarbetet följer ett sedvanligt tillvägagångssätt

Utlåtande, sakkunnig 2

Samtliga deluppgifter i anvisningarna är beskrivna i självvärderingen och bedömningen är att det bedrivs ett genomtänkt arbete för att vidmakthålla och utveckla kvaliteten i kurserna i utbildningsprogrammet.

Utskottets kommentarer

Utskottet instämmer med sakkunniga i att kvalitetsarbetet är genomtänkt och följer etablerade rutiner. Det är viktigt att arbetet fortsätter att involvera både lärare och studenter för att säkerställa utbildningens kvalitet och utveckling.

Bedömningsgrund 4.5

Till utbildningsprogrammet finns ett programråd där programansvarig lärare, kursansvariga lärare och annan personal, tillsammans med representanter från programmets avnämare och studenter tar aktiv del med att utveckla programmets innehåll.

Anvisningar för självvärderingen

- *Beskriv programrådets sammansättning och arbetsformer.*

Utlåtande, sakkunnig 1

Studenterna bjuds in vilket är positivt.

Utlåtande, sakkunnig 2

Ja, det finns ett programråd där programansvarig lärare, kursansvariga lärare och annan personal, tillsammans med representanter från programmets avnämare och studenter tar aktiv del med att utveckla programmets innehåll. Beskrivningen är dock något svårtolkad då den först beskriver ett programråd med lärare, som kan bestå av olika funktioner beroende på vad som har behov att utvecklas i programmet. Därefter beskrivs att programrådet träffas en till två gånger per år, samt att programansvarig fortlöpande bjuder in studenter för dialog om utbildningen och specifikt kursinnehåll. Dialog förs även med sjuksköterskor från de olika VFU-verksamheterna. Det vore bra med ett litet förtydligande om vad som är programråd och vad som är utlöpande dialoger för att utveckla programmets innehåll.

Utskottets kommentarer

Utskottet konstaterar att ett programråd finns, men rekommenderar att dess sammansättning och arbetsformer förtydligas för att skilja mellan formella möten och löpande dialoger.

Bedömningsområde 5: Ekonomi och infrastruktur

Bedömningsgrund 5.1

Ekonomiska resurser finns för att med hög kvalitet kunna genomföra utbildningsprogrammet.

Anvisningar för självvärderingen

- *Ett utbildningsprogram ska normalt bära sina egna kostnader så snart programmets alla läsår är i verksamhet. Presentera en översiktlig budgetplan för genomförande av programmet i sin helhet. I planen ska ingå uppgift om hur stort studentunderlag som krävs för genomförandet (med hänsyn tagen till faktisk kvarvaro).*
- *Redogör för de ekonomiska resurser som är avsatta för utbildningen, ange särskilt om resurser är avsatta för eventuella rekryteringsbehov beskrivna i bedömningsgrund 3.1, samt för eventuella satsningar inom forskningsverksamheten.*

Utlåtande, sakkunnig 1

Inget att tillföra.

Utlåtande, sakkunnig 2

Då vissa uppgifter enligt anvisningar saknas kan jag inte göra någon helhetsbedömning utifrån bedömningsgrund 5:1. Av beskrivningen framgår dock att ekonomin har fått konsekvenser för programmet vad gäller delaktighet i konferenser, spridning/marknadsföring.

Utskottets kommentarer

Utskottet konstaterar att underlaget för bedömning av ekonomiska resurser är otillräckligt. Det framgår att ekonomin påverkat möjligheten till konferensdeltagande och marknadsföring, vilket kan ha konsekvenser för programmets kvalitet och synlighet.

Bedömningsgrund 5.2

Det finns en stabil och ändamålsenlig infrastruktur för utbildningsprogrammet.

Anvisningar för självvärderingen

- *Beskriv studenternas tillgång till ändamålsenlig infrastruktur inom ramen för den ordinarie stödverksamheten, inklusive biblioteksresurser, databaser och informationstekniska resurser. Fokus ska vara på utbildningsprogrammets särskilda behov. De gemensamma resurser som högskolan tillhandahåller för all utbildning behöver inte beskrivas Synpunkter från berörda avdelningar inom verksamhetsstödet ska inhämtas, vilket ska framgå av underlaget.*
- *Beskriv vilka eventuella behov av ytterligare infrastrukturella resurser som är nödvändiga för att utbildningsprogrammet ska kunna fungera långsiktigt med hög kvalitet (t.ex. nya laboratorier, databaser eller verkstäder). Synpunkter från berörda avdelningar inom verksamhetsstödet ska inhämtas.*

Utlåtande, sakkunnig 1

Framgår inte av självvärderingen.

Utlåtande, sakkunnig 2

Saknar underlag för att göra en helhetsbedömning av bedömningsgrund 5:2. Det som framgår är att Högskolan saknar adekvat datalagring för studentuppsatser och att detta gör att examensarbeten där studenter själva samlar in data, eller där de deltar i forskningsprojekt ledda av lärare, inte kan genomföras.

Utskottets kommentarer

Utskottet instämmer med sakkunniga i att infrastrukturen är otillräckligt beskriven i självvärderingen. Avsaknaden av adekvat datalagring för studentuppsatser vid högskolan är problematisk och påverkar möjligheten att genomföra examensarbeten med egen datainsamling.

Bedömningsområde 6: Kurser/utbildningsplan, säkring av examensmål och vidare studier

Bedömningsgrund 6.1

Det finns utbildningsplan, kursplaner för befintliga kurser och kortfattad beskrivning av nya kurser i utbildningsprogrammet. Examensbenämningen framgår av utbildningsplanen. För högskoleingenjörsexamen finns teknikområde angivet i utbildningsplanen. För specialistsjuksköterskeexamen finns inriktning angiven i utbildningsplanen.

Anvisningar för självvärderingen

- *Bifoga utbildningsplan för programmet.*
- *Ange vilka kurser som redan finns inrättade. Redogör kortfattat för innehåll, inklusive förkunskapskrav och kursmål för nya kurser.*
- *För yrkesexamen, ange vilka ämnen som bidrar till programmet och deras roll i programmet.*
- *Ange samläsning med andra utbildningsprogram.*
- *Om vissa kurser ges av annan institution ska detta framgå.*

Utlåtande, sakkunnig 1

Utbildningsplan finns. Kursplaner med förkunskapskrav angivna finns. Examensbenämningen framgår av utbildningsplanen. Inriktning angiven i utbildningsplanen. Två kurser samläses med inriktning mot demens.

Utlåtande, sakkunnig 2

Det finns utbildningsplan, kursplaner för befintliga kurser och kortfattad beskrivning av nya kurser i utbildningsprogrammet. Inriktningen för Examensbenämningen för specialistsjuksköterskeexamen

finns inriktning angiven i utbildningsplanen. Hela bedömningsområde 6 är mycket välutvecklat och tydlig beskrivet i självvärderingen.

Utskottets kommentarer

Utskottet instämmer i att utbildningsplan och kursplaner är väl utvecklade och att examensbenämningen framgår tydligt. Samläsning med andra program är relevant och bör fortsätta att utvecklas med hänsyn till programmets profil.

Bedömningsgrund 6.2

Genom utbildningens utformning, genomförande och examination säkerställs att studenterna kan uppnå nationella och eventuella lokala mål för utbildningen.

Anvisningar för självvärderingen

- *Beskriv hur utbildningens utformning och genomförande säkerställer att studenterna uppnår nationella examensmål och eventuella lokala programmål. Beskrivningen ska göras i text samt i målmatris (se B. Exempel på matris över kurser/examensmål).*
- *Beskriv hur olika lärstrategier och lärandeaktiviteter används i utbildningen för att främja studenternas lärande och progression genom programmet, i syfte att uppnå programmets examensmål.*

Utlåtande, sakkunnig 1

Det framgår inte hur utbildningens utformning, genomförande och examination säkerställer att studenterna kan uppnå nationella och eventuella lokala mål för utbildningen genom att läsa självvärderingen. Det hade behövts en tydligare framskrivning kopplad till de nationella målen för att kunna bedöma i vilken mån studenterna förväntas uppnå målen genom de inkluderade kurserna. Dock har en genomgång av de nationella målen genomförts i målmatrisen, men det hade varit önskvärt med en tydligare beskrivning av ingående examinationer för att få en förståelse för vad studenterna examineras mot.

Lärstrategierna som beskrivs ger en viss bild av vilka aktiviteter som förekommer, men de är inte kopplade till varken respektive nationellt mål, kursplan eller lärandemål.

Utlåtande, sakkunnig 2

Bedömningen är att utbildningens utformning, genomförande och examination säkerställer att studenterna kan uppnå nationella och eventuella lokala mål för utbildningen. Ambitiöst och väl genomtänkt.

Utskottets kommentarer

Utskottet instämmer med sakkunniga i att målmatrisen ger en översiktlig bild av hur examensmålen täcks, men att kopplingen mellan lärandemål, kursinnehåll och examinationer behöver förtydligas. Utskottet rekommenderar att se över hur lärstrategier och lärandeaktiviteter kopplar till examensmålen för att säkerställa progression och måluppfyllelse.

Bedömningsgrund 6.3

Utbildningsprogrammet förbereder studenterna för vidare studier.

Anvisningar för självvärderingen

- *Beskriv studenternas möjlighet till vidare studier, främst vad gäller studier på nästa nivå (magister-, master- eller forskarnivå), vid Högskolan Dalarna eller vid annat lärosäte.*

Utlåtande, sakkunnig 1

Beskrivning av vidare studier beskrivs på ett översiktligt vis.

Utlåtande, sakkunnig 2

Ja, utbildningsprogrammet förbereder studenterna för vidare studier. Det är anpassat till nationella och EU standarder och studenterna är förberedda för studier på master- eller forskarnivå på högskolan Dalarna, vid andra svenska eller utländska universitet.

Utskottets kommentarer

Utskottet bedömer att programmet förbereder studenterna för vidare studier på master- och forskarnivå. Det är viktigt att detta fortsatt tydliggörs i utbildningsplanen och att möjligheter till övergångar till högre nivåer inom akademien kommuniceras till studenterna.

Bedömningsområde 7: Utrymme, attraktionskraft samt samhällsrelevans

Bedömningsgrund 7.1

Det finns utrymme för utbildningsprogrammet sett till utbudet vid andra lärosäten nationellt och internationellt (vid internationell antagning), samhällsutveckling samt vetenskaplig utveckling.

Anvisningar för självvärderingen

- *Gör en analys av konkurrerande utbildningar. Analysen ska innehålla en översikt över motsvarande eller liknande utbildningar vid andra lärosäten. Om möjligt ska översikten innehålla uppgifter om inriktning och söktryck för dessa program. Jämförelsen ska göras för svenska lärosäten. Om det planeras för internationell antagning ska jämförelse även göras internationellt.*
- *Beskriv på vilket sätt utbildningsprogrammet passar in i/bidrar till det nationella och internationella utbudet av liknande utbildningar. De styrkor respektive svagheter som utbildningsprogrammet har jämfört med angivna utbildningar ska anges.*

Utlåtande, sakkunnig 1

Beskrivning av konkurrerande utbildningar inom vård av äldre finns. Söktrycket anses vara högt vilket är positivt. Programansvarig arbetar strategiskt med marknadsföring av programmet.

Utlåtande, sakkunnig 2

Bedömningen är att det, sett till övrigt utbud, finns utrymme för detta utbildningsprogram.

Utskottets kommentarer

Utskottet instämmer med sakkunniga bedömning att det finns utrymme för programmet både nationellt och internationellt. Den demografiska utvecklingen och behovet av specialistkompetens inom vård av äldre motiverar programmets existens. Utskottet ser positivt på det strategiska arbetet med att profilera programmet.

Bedömningsgrund 7.2

Det finns ett tillräckligt stort rekryteringsunderlag för utbildningsprogrammet, bland en eller flera definierade målgrupper.

Anvisningar för självvärderingen

- *Beskriv sökandegrupper (målgrupper) till utbildningsprogrammet. Faktorer som kan tas upp är exempelvis målgrupp utifrån behörighetskrav till programmet, region/boendeort och annan*

bakgrund. En redogörelse bör göras av hur stor de tänkta sökandegrupperna är och vilket söktryck (förstahandssökande per antagen) utbildningen har.

Utlåtande, sakkunnig 1

Inget att tillägga utöver det som nämns i självvärderingen.

Utlåtande, sakkunnig 2

Av självvärderingen framgår att högskolan har ett bra söktryck till programmet, även ställt i relation till andra lärosätens motsvarande program. Åtgärder har också genomförts för att sprida information om och marknadsföra utbildningen. Bedömningen är att det finns ett tillräckligt stort rekryteringsunderlag för utbildningsprogrammet. Informationskampanjer genomförs och dessa skulle även kunna riktas mot socialchefer och de organisationer, och kanslier för nära vård, som etablerats inom regioner och kommuner.

Utskottets kommentarer

Utskottet instämmer med sakkunnigas bedömning att rekryteringsunderlaget är tillräckligt stort. Det goda söktrycket är positivt, men institutionen rekommenderas att informationsinsatser riktas mot arbetsgivare och regionala aktörer för att ytterligare stärka programmets attraktionskraft.

Bedömningsgrund 7.4

Utbildningsprogrammet är relevant ur ett samhällsperspektiv – regionalt, nationellt och/eller internationellt.

Anvisningar för självvärderingen

- *Beskriv behovet av utbildning inom programmets område för det omgivande samhället, ur ett regionalt, nationellt och/eller internationellt perspektiv.*

Utlåtande, sakkunnig 1

Behovet att specialistsjuksköterskor med inriktning mot vård av äldre borde vara stort med tanke på den åldrande befolkningen och att vi förväntas leva många år med sjukdomar och krämpor. Dock är bedömningen att attraktionskraften kan ökas ytterligare genom att samarbeta med tilltänkta avnämare. Ett sätt att öka attraktionskraften kan vara att inkludera sjuksköterskans forskningsrätt i programmet. Ett försök som föll väl ut vid Blekinge Tekniska Högskola. Genom att utforska varför arbetsgivarna rekommenderade sina anställda att gå distriktssköterskeprogrammet före vård av äldre, fick vi svaret att de efterfråga en specialistsjuksköterska som även har forskningsrätt. Tyvärr är inriktning mot vård av äldre pausats, men inte till följd av vikande söktryck utan det saknas helt enkelt personella resurser i dagsläget för att driva programmet.

Utlåtande, sakkunnig 2

I självvärderingen beskrivs att intresset för programmet är stort bland presumtiva studenter men att stödet från arbetsgivare, vad gäller delar av utbildning på betald arbetstid, kan svikta och att studenter därför utbildar sig på sin fritid samt tar semester för VFU. I alumni enkäter och studentdialoger har det framkommit att verksamhetschefer kan ha en bristande förståelse för utbildningens värde och nytta. Denna beskrivning gäller generellt för äldrespecialistprogrammen i landet då kommuner och regioner ännu inte helt ser utbildningarnas relevans och i stället satsar utbildningsmedel på mer traditionella specialistutbildningar. Detta trots att en åldrande befolkning, ökande kroniska sjukdomar, förändrade vårdbehov och personalbrist ställer krav på en förnyelse av sektorn vård- och hälsa och att en nationell omställning har påbörjats. Enligt riksdagens beslut är målet med omställningen en god, nära och samordnad vård som stärker hälsan och stöttar patienternas delaktighet utifrån vars och ens förutsättningar och preferenser. Transformeringsen av hälso- och sjukvården och den kommunala äldreomsorgen kommer att kräva specialistsjuksköterskor inom vård av äldre -och demenssjukdomar.

Så här gäller det att lärosätena, som har gått före, fortsätter att hålla i och hålla ut för att möjliggöra en god och nära vård till en åldrande befolkning. Hälsa och god vård för alla utifrån demografin är en utmaning i ett regionalt, nationellt och internationellt perspektiv. Bedömningen är tveklöst att programmet verkligen behövs, vilket är väl beskrivet och motiverat i självvärderingen.

Utskottets kommentarer

Utskottet delar sakkunnigas bedömning att programmet är mycket relevant ur ett samhällsperspektiv. Den nationella omställningen mot en god och nära vård kräver specialistkompetens inom vård av äldre. Utskottet rekommenderar att lärosätet fortsätter att utveckla programmet i linje med denna omställning.

Bedömningsområde 8: Arbetslivsanknytning, hållbar utveckling, jämställdhet och internationalisering

Bedömningsgrund 8.1

Utbildningen är användbar och förbereder studenterna för arbetslivet.

Anvisningar för självvärderingen

- *Beskriv hur utbildningsprogrammets innehåll och utformning säkerställer användbarhet och förberedelse för arbetslivet. Hänsyn ska tas till att arbetslivet i ökande utsträckning har en internationell prägel.*

Utlåtande, sakkunnig 1

Specialistsjuksköterskeprogrammet inriktning mot vård av äldre har god användbarhet i arbetslivet. Internationalisering nämns inte implicit, men det är svårt att få till internationalisering i ett tämligen kort utbildningsprogram.

Utlåtande, sakkunnig 2

I självvärderingen beskrivs hur utbildningsprogrammets innehåll och utformning säkerställer användbarhet och förberedelse för arbetslivet. Bedömningen är att utbildningen är användbar och förbereder studenterna för arbetslivet. Saknar underlag som beskriver hur hänsyn tas till att arbetslivet i ökande utsträckning har en internationell prägel.

Utskottets kommentarer

Utskottet bedömer att utbildningen är användbar och förbereder studenterna för arbetslivet.

Bedömningsgrund 8.2

Inom utbildningsprogrammet sker relevant samverkan med det omgivande samhället.

Anvisningar för självvärderingen

- *Beskriv samverkan med det omgivande samhället och på vilket sätt samverkan påverkar utbildningsprogrammets innehåll och utformning.*
- *Om programmet är ett yrkesprogram med verksamhetsförlagd utbildning (VFU) ska redogörelse lämnas för hur samverkan sker kring VFU:n.*

Utlåtande, sakkunnig 1

Det nämns några samarbetspartners som känns relevanta för programmet. VFU ingår med 150 timmar, vilket bedöms vara i lägsta mån. VFU utanför Region Dalarna ordnas av studenterna själva. Det som kan vara svårt med det att låta studenterna själva ordna VFU-platser är hur säkerställs kvaliteten på respektive VFU-plats. Det är positivt att avtal upprättas med varje enskild VFU-plats. Bedömning av

VFU sker med AssCE. Det är imponerande att både halvtidsbedömning och slutbedömning genomförs med AssCE, med tanke på den korta VFU:n.

Utlåtande, sakkunnig 2

Både i text och tabell beskrivs en strukturerad samverkan med det omgivande samhället som bedöms vara genomtänkt och relevant. Vidare framgår att kontakt med handledare och verksamheter etableras och upprätthålls vid varje enskilt VFU-tillfälle.

Utskottets kommentarer

Utskottet bedömer att samverkan är relevant och strukturerad. VFU är en viktig del av programmet, men det finns också praktiska hinder för en utökad omfattning av VFU. I kommande utvecklingsarbete behöver miljön analysera balansen mellan klinisk erfarenhet och teoretisk kunskap och överväga om dess respektive omfattning behöver ses över.

Bedömningsgrund 8.3

Utbildningsprogrammet rymmer inslag av hållbar utveckling samt jämställdhet i enlighet med lärosätets mål.

Anvisningar för självvärderingen

- *Beskriv hur inslag av hållbar utveckling samt jämställdhet integreras i utbildningen.*

Utlåtande, sakkunnig 1

Hållbar utveckling beskrivs med exempel på innehåll i de olika kurserna på ett övergripande sätt. Dock hade det kanske kunnat beskrivits tydligare genom lärandemålen.

Utlåtande, sakkunnig 2

Bedömningen är att utbildningsprogrammet, på flera sätt, inrymmer tydliga inslag av hållbar utveckling och jämställdhet i enlighet med lärosätets mål.

Utskottets kommentarer

Utskottet instämmer med sakkunniga i att inslag av hållbar utveckling och jämställdhet finns i programmet, men rekommenderar att dessa integreras tydligare i lärandemål och kursinnehåll och t ex riktas mot äldrevård för människor från olika kulturer.

Övrigt

Kommentar avseende rutiner för handledning och examination av examensarbete:

- Sakkunnig 1: Rutiner för handledning och examination av examensarbete finns.
- Sakkunnig 2: Väl utvecklade rutiner för handledning av examensarbete enligt handledningsmodellen ESRA (Escorting Students into Responsibility and Autonomy), samt tydlig process för examination av examensarbeten.

Kommentar avseende extern granskning eller medbedömning av examensarbete:

- Sakkunnig 1: Intern självvärdering genomfördes 2024. Det framgår dock inte vad den innehöll eller hur den genomfördes. Extern granskning planerad 2025. Granskning av examensarbeten ingår inte i nuvarande programvärdering.
- Sakkunnig 2: Intern självvärdering genomfördes 2024 och extern granskning baserat på interngranskningen planeras för 2025.

Kommentar avseende eventuella speciella förhållanden som påverkar prestationsgraden:

- Sakkunnig 1: Prestationsgraden var tämligen hög 2022, 97,3, men har därefter sjunkit till 74,5% för 2024.
- Sakkunnig 2: Enligt tabell D har endast en magisterexamen utfärdats under de senaste två åren. Om tabellen stämmer behöver detta kommenteras i självvärderingen.

I tillämpliga utbildningar: Kommentar avseende hur verksamhetsförlagd utbildning eller motsvarande är organiserad, och hur bedömningen av lärandemål säkerställs:

- Sakkunnig 1: Bedöms med AssCE.
- Sakkunnig 2: Tydlig organisering och tydliga rutiner för hur bedömningen av lärandemål säkerställs.

Sakkunnigas sammanfattande bedömning

Styrkor inom utbildningen:

Sakkunnig 1: Utbildningen är uppbyggd utifrån relevanta kursen överlag. Den tydliga kopplingen mot kärnkompetenserna är en styrka.

Sakkunnig 2: Ett väl inarbetat utbildningsprogram med relevant innehåll där samverkan sker med det omgivande samhället som bidrar till utbildningens kvalitet och till förberedelse för arbetslivet.

Svagheter inom utbildningen:

Sakkunnig 1: Läranderesurserna och den vetenskapliga kompetensen inom programmet är låg. Kursernas innehåll i relation till nationella målen är inte tillräckligt tydliga. Kursplanerna kan också bli tydligare avseende innehåll, lärandemål och vad som ska examineras. Det saknas kurs i vetenskaplig metod på avancerad nivå. Omfattningen av VFU är låg och examineras med teoretiska moment.

Sakkunnig 2: Sårbarhet vad gäller lärarresurser då ersättningsrekrytering behövs avseende professor samt lektorer.

Möjligheter för framtida utveckling:

Sakkunnig 1: Ge programmet ett tydligare fokus mot gerontologi och geriatrik. Inkludera ett tydligare fokus på polyfarmaci och inför även förskrivningsrätt i programmet.

Sakkunnig 2: Kursen, som i självvärderingen benämns som Aktivitet och ätande (AVÅ28G) har i min granskning bedömts som relevant, men kan möjligen ha ytterligare utvecklingspotential. Ätande är både en aktivitet och ett grundläggande behov (nutrition) men, endast en av många mänskliga aktiviteter och ett av flera grundläggande behov som alla påverkas av åldrande och sjukdom. Det skulle därför kunna addera värde om kursen även ger en mer fördjupad bild av aktiviteter och behov utifrån befintliga modeller och teorier inom dessa områden. Detta förutsatt att förändringar går att göra utan för stor åverkan på det befintliga och väl genomtänkta kursinnehållet.

Den nationella omställningen av hälso- och sjukvårdssystemet innebär en strategisk förflyttning mot en mer personcentrerad, sammanhållen, proaktiv och hälsofrämjande vård, något som också utbildningssystemet har att förhålla sig till. Samtliga fyra förändringsåtgärder återfinns i programmet och innehåll om personcentrad omvårdnad är mycket tydligt utvecklat. I det nationella perspektivet vore det bra om proaktiva och hälsofrämjande insatser bland äldre personer utan komplexa problem får ett utrymme i programmets innehåll.

För lärosätet kan det ge ett nationellt försteg att utbildningsprogram på avancerad nivå både finns för vård av äldre och med inriktning mot demens. Här finns möjligheter att profilera sig som ett lärosäte som antar en av de stora samhällsutmaningarna genom att tydligt fokusera på äldres liv och hälsa.

Sårbarhet för förändringar:

Sakkunnig 1: Kompetensförsörjningen och avsaknad av forskningsmiljö inom vård av äldre innebär hög grad av sårbarhet för programmet.

Övriga synpunkter eller frågor:

Sakkunnig 1: Rekrytering av relevant vetenskaplig kompetens och en forskningsmiljö som bidrar till programmets utveckling är nödvändig för att bedriva programmet framledes. Samarbete med andra lärosäten kan vara ett sätt att säkerställa att rätt kompetens finns inom programmet.

Sakkunnig 2: En mycket väl genomarbetad självvärdering.

Signerats av: Ross May (HDa), 2026-05-04 Lovisa Berg (HDa), 2026-05-04